

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 4, ročník 9., vydané v decembri 2021

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Brhlík obyčajný / Sitta europaea. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredo európskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredo európskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

ANALÝZA HOSPODAŘENÍ PRAHY 9

ECONOMIC ANALYSIS OF PRAGUE 9

Martin Hrubčík¹, Zdeněk Vrba, Jan Lípa, Ladislav Rozenský²

Martin Hrubčík realizoval výzkumy oblasti politiky, managementu. Působí jako bezpečnostní ředitel a komunální politik. Věnuje se bezpečnostním studiím a výzkumu sociálních politik. Zdeněk Vrba v první disertaci realizoval výzkumy oblasti firemní kultury a strategie, výuky managementu a problematiky dítěte v rodině. Působí jako interní doktorand na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Věnuje se výzkumu společnosti budoucnosti a umělé inteligenci. Jan Lípa v první disertaci realizoval výzkum, přednášel a publikoval v oblasti organizace veřejné správy ochrany životního prostředí na Fakultě lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze. V současné době působí jako interní doktorand na 1. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze, Ústavu humanitních studií v lékařství a věnuje se výzkumu etických otázek spojených s biodiverzitou. Dále spolupracuje s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislavě na výzkumu geografie náboženství. Ladislav Rozenský se v první disertaci realizoval výzkum, přednášel a publikoval v oblasti Práva životního prostředí a Ekonomiky životního prostředí, se zaměřením na EU ETS (Trh emisních povolenek). V současné době působí jako interní doktorand na 1. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze, Ústavu humanitních studií v lékařství a věnuje se výzkumu Společenských nástrojů ochrany životního prostředí, se zaměřením na vzdělávání žen v rozvojových zemích.

Martin Hrubčík carried out research in the field of politics and management. He works as a security director and municipal policy. He specializes in security studies and social policy research. Zdeněk Vrba in the first dissertation carried out research in the field of corporate culture and strategy, teaching management and the issues of the child in the family. He works as an internal doctoral student at the 1st medical faculty of Charles University in Prague. He researches the society of the future and artificial intelligence. Jan Lípa in his first dissertation, he conducted research, lectured and published in the field of organizational arrangement of public administration of environmental protection at the Faculty of Forestry and Wood Sciences of the Czech University of Life Sciences in Prague. He currently works as an internal doctoral student at the 1st Faculty of Medicine, Charles University in Prague, Institute for Medical Humanities and is engaged in research on ethical issues related to biodiversity. He also collaborates with the Faculty of Natural Sciences of Comenius University in Bratislava on research into the religious geography. Ladislav Rozenský in his first dissertation

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Martin Hrubčík, DBA., Městská část Praha 9, Sokolovská 324/14, 18049 Praha, Česká republika

E-mail: hrubcikm@praha9.cz

² Adresa pracoviska: PhDr. Zdeněk Vrba, PhD., DBA, LL.D.; JUDr. RNDr. PhDr. Ing. Jan Lípa, Ph.D., DBA, M.Div., LL.M.; JUDr. Ladislav Rozenský, Ph.D., DBA, Univerzita Karlova, 1. Lékařská fakulta, Ústav humanitních studií v lékařství, Kateřinská 32, 121 08, Praha 2, Česká republika

E-mail: vrba@1az.cz, jan.lipa@centrum.cz, rladislav@seznam.cz

conducted research, lectured and published in the field of Environmental Law, and Environmental Economics, focusing on the EU ETS (Emission Allowance Market). He currently works as an internal doctoral student at the 1st Faculty of Medicine, Charles University in Prague, Institute of Humanities in Medicine and is engaged in research of Social Instruments of Environmental Protection, focusing on the education of women in developing countries.

Abstract

How did the COVID pandemic affect the operation of the Prague 9 district institution? The aim is to analyse the management and budgeting of the Prague 9 district in 2020, with a comparison with 2019, and to define proposals in this area. It is interesting to follow almost 160 updates and budget changes in 2020: The COVID virus pandemic affected the revenues of the Prague 9 district in favour of received transfers of up to 59%. Current expenditures were mostly affected by current expenditures, namely expenditures on internal administration, education and infrastructure. The design part specifies possible improvements to the current state, including the introduction of strategic management, strategic planning of this part of the city. Problem areas, city districts of Prague 9, were also outlined here. Solutions in terms of ecological, transport, increased living comfort, care for socially weaker segment populations, support for seniors and families with children are outlined.

Key words: budget, development, transport, population

Abstrakt

Ako zasiahla pandémia COVID do chodu inštitúcie mestskej časti Praha 9? Cieľom je analýza hospodárenia a rozpočtovania mestskej časti Praha 9 v roku 2020, s porovnaním s rokom 2019 a definovať návrhy v tejto oblasti. Je zaujímavé sledovať takmer 160 aktualizácií a zmien rozpočtu v roku 2020: Pandémiou COVID vírusu ovplyvnila príjmy mestskej časti Praha 9 v prospech prijatých transferov až na výšku 59 %. Na výdavkoch mali najväčší vplyv výdavky bežné, a to výdavky na vnútornú správu, na školstvo a na infraštruktúru.

Časť návrhová špecifikuje možné zlepšenia súčasného stavu, vrátane zavedenia strategického riadenia, strategického plánovania tejto mestskej časti. Boli tu tiež vytýčené problémové oblasti, mestské časti Prahy 9. Načrtnuté sú riešenia z hľadiska ekologického, dopravného, zvýšenia životného komfortu, starostlivosti o sociálne slabšie segmenty populácie, podporu seniorov a rodín s deťmi.

Kľúčové slová: rozpočet, rozvoj, doprava, populácia

Úvod

Každá obec získava pro svou činnost určité příjmy, se kterými hospodář a které vynakládá dále v podobě výdajů, s cílem zajistit rozvoj území. Plánování těchto výdajů a příjmů je poté naplní rozpočtu. Pokud je obec členěna na městské části neboli obvody, jako je tomu např. u hlavního města Prahy, vedou rozpočet i tyto městské části. V rámci těchto rozpočtů jsou uvedeny výdaje a příjmy na další rok. Skladba příjmů a výdajů městských částí je shodná, jako u obcí, ale určité odlišnosti zde existují, a to ve skladbě financí. Společné je zde to, že hospodaření s majetkem obce nebo městské části spadá v celém rozsahu do jejich

samostatné pôsobnosti. Z toho vyplýva, že i mestské časti tedy musí sledovať svoj majetok, o ktorý musí pečovať, zachovávať jej a rozvíjať jej. Musí hospodariť tak, aby majetok bol využitý čo najúčelnejšie, nejhospodárnejšie, a to v súlade s jejimi zájmi.

Na túto problematiku rozpočtových skladby sa zameriava tento text, jehož cieľom je proviesť analýzu hospodárenia a rozpočtovania mestské časti Praha 9 v roku 2020, s porovnaním s rokom 2019. Na základe tejto analýzy jsou potè definovaná slabá miesta pri hospodárení tejto mestské časti a jsou stanoveny návrhy, ktoré tato slabá miesta eliminujú. Pri zpracovaní tohoto textu jsou využity sekundárni zdroje v podobe rozpočtu tejto mestské časti a různé jiné dokumenty, popisující vývoj a stav financí mestské časti Praha 9. Pri zpracovaní tejto práce je tedy užita metoda rešerše odbornej literatury, pramenných zdrojů a české legislativy. Potè je zde využita metoda analýzy, komparace, dedukce a indukce.

Analýza hospodárenia mestské časti

Ve druhej kapitole tejto práce je provedena analýza hospodárenia mestské časti Praha 9 ve sledovaném období.

Predstavenie mestské časti Praha 9

V predmetu zájmu tejto analýzy stojí mestská časť Praha 9. Dle zákona o obciach se mohou statutárni města a hlavní město Praha členit do mestských částí či obvodů. Označení mestská časť nebo obvod je potè shodné a jedná se o synonymum. Hlavní město naší země si zvolilo označení mestská časť. Jak ze zákona potè vyplýva, mestské časti mají své vlastní orgány a také samosprávu.³ Tato mestská časť má potè obdobné postavení jako mají obce, ale nejsou právnickými osobami. Mají pôsobnosť odvodenou. Ta je dána pôsobnosťí města jako celku, a proto nevytvára vlastní právni predpisy.⁴ Mezi jejich klíčové aktivity náleží realizace místních aktivit, prosazování místních zájmů, poskytování služeb, zprostředkování informací atd.⁵

Hlavní město naší země je v současné době rozdèleno na 57 mestských částí. 22 mestských částí má větší pravomoci v rámci přenesené pôsobnosti. Tyto mestské časti nesou označení Praha 1 až Praha 22. Ostatní mestské časti nesou označení podle části, ve které sídlí, jako je tomu např. u mestské časti Praha Petrovice.⁶

Zde sledovaná mestská časť Praha 9 je nejen mestská časť, ale je to i správni a mestský obvod. V čele této mestské časti stojí zastupitelstvo, které je voleno ze strany občanů, potè v čele stojí starosta, rada, úrad mestské časti. V rámci svého území vykonávají orgány státní správu v přenesené pôsobnosti a samosprávu. Mestská časť je tvořena těmito katastrálními územími: Prosek, většina území Hrdlořez a Vysočany, část území Libeň, Hloubětín, Strážkov a několik parcel území Malešice.⁷

³ § 4 odst. 2 Zákona č. 128/2000 Sb., o obciach, [cit. 20.8.2021].

⁴ Kopecký, M., Průcha, P., Havlan, P., Janeček, J. Zákon o obciach, str. 9

⁵ Skála, V., Multi-level governance z pohledu obcí. [cit. 20.8.2021].

⁶ Mestské časti Praha, [cit. 20.8.2021].

⁷ Praha 9, [cit. 20.8.2021].

Rozpočet městské části Praha 9

V roce 2019 městská část Praha 9 vykázala příjmy ve výši 678 041 tis. Kč. Výdaje byly ve výši 599 309 tis. Kč. Z toho je možné vyvodit, že rozpočet byl kladný a městská část vykázala kladné saldo ve výši 78 731 tis. Kč. Přitom bylo uvažováno s rozpočtem záporným ve výši 73 504 tis. Kč.

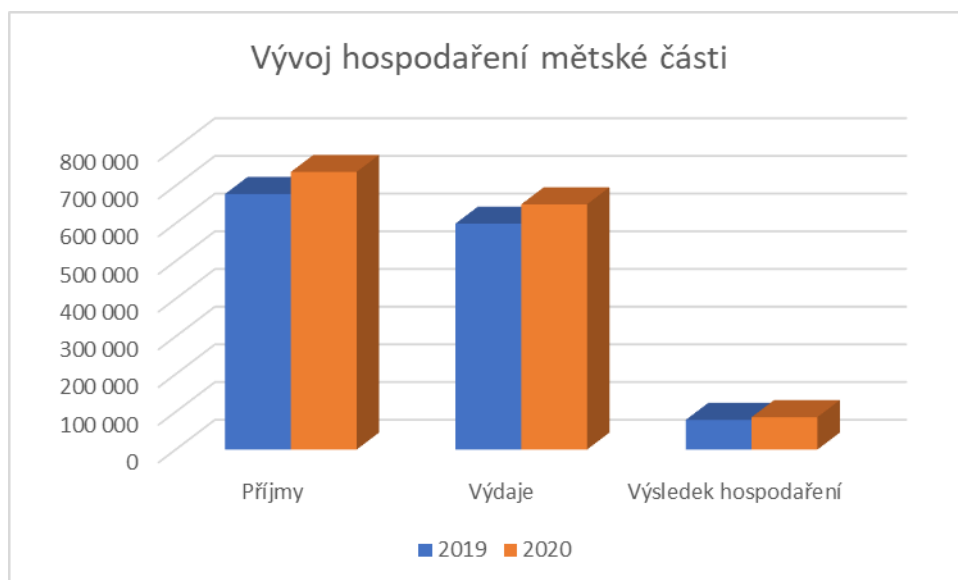
V roce 2020 plánovala městská část příjmy ve výši 499 573 tis. Kč. Výdaje byly plánovány ve výši 568 957 tis. Kč. Městská část tedy původně měla hospodařit se saldem ve výši 69 384 tisíc Kč. Zbylou část hodlala městská část financovat, obdobně jako v roce 2019, zapojením prostředků vytvořených v minulých letech, z kterých mělo být uvolněno 69 384,8 tisíc Kč. Skutečný rozpočet příjmů byl ve výši 736 570 tisíc Kč. Výdaje skutečné byly ve výši 650 595 tisíc Kč. Skutečný rozpočet byl tedy kladný, a to ve výši 85 975 tisíc Kč.

	2019		2020	
	plánované	skutečné	plánované	skutečné
Příjmy v tis. Kč	439 963	678 041	499 573	736 570
Výdaje v tis. Kč	513 468	599 309	568 957	650 595
Výsledek hospodaření v tis. Kč	-73 505	78 732	-69 384	85 975

Tabulka 1 - Vývoj příjmů a výdajů městské části Praha 9 v tis. Kč

Zdroj: Praha 9, rozpočet 2019 a 2020, [cit. 20.8.2021]

O tom, jaký byl tedy rozdíl mezi příjmy, výdaji a výsledkem hospodaření vybrané městské části ve sledovaných dvou letech, hovoří následující graf. Z grafu poté můžeme vyzorovat, že docházelo k růstu příjmů i výdajů této sledované městské části, přitom jak výdaje, tak i příjmy vzrostly shodně o cca 8 %.

Graf 1 - Vývoj skutečných příjmů, výdajů a hospodaření městské části Praha 9 (v tis. Kč)

Zdroj: Praha 9, rozpočet 2019 a 2020, [cit. 20.8.2021]

Podíl pohledávek na rozpočtu činí 6,45 % a závazků činí 12,45 %. Což jsou velmi dobré výsledky, protože dle požadavků ministerstva by výše zadluženosti neměla přesáhnout 25 %.

V následující tabulce je poté patrné rozpočtové opatření. Je zde tedy uveden stav na začátku období a na konci období. Přitom tento rozpočet byl v průběhu roku upraven cca 160krát. Tento výrazný rozdíl byl dán především v počátku roku z důvodu dodržování zásad rozpočtového provizoria (rozpočet pro rok 2020 byl schválen dne 11.2.2020) a dále z důvodu omezeného provozu úřadu, který souvisel s přijatými opatřeními v souvislosti s pandemií COVID 19. Dále je to dáno nečerpanou rezervou rozpočtu běžných výdajů (20 541,60 tis. Kč). Nižší čerpání kapitálových výdajů je způsobeno tím, že realizace a dokončení některých investičních akcí bude probíhat až v roce 2021, opět díky pandemii viru Covid 19.

	výdaje běžné	výdaje kapitálové	celkem	vlastní příjmy	dotace	financování	Celkem
Plánovaný	330 526,3	238 431,5	568 957,8	106 805	392 768	69 384,8	568 957,8
Rozpočtové opatření	94 485,1	130 047,2	224 532,3	59 579	199 962,7	-35 009,4	224 532,3
Skutečný	425 011,4	348 478,7	793 490	166 384	592 730,7	34 375,4	793 490

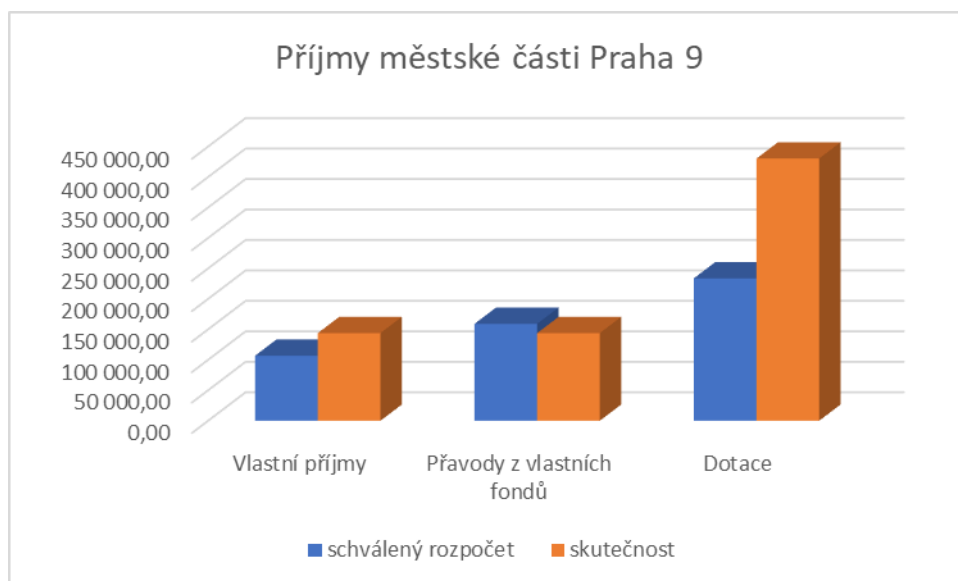
Tabulka 2 - Rozpočtové opatření v tis. Kč
Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Příjmy městské části Praha 9

Příjmy sledované městské části v letech 2019 a 2020, je možné různě členit, a to dle různých kritérií. Jak uvádí např. Ochrana, Pavel, příjmy se nejčastěji člení na příjmy daňové, dotace, transfery a příjmy nedaňové (daně, poplatky, příjmy z vlastního majetku). Poté získávají městské části příjmy návratné, mezi něž se řadí různé úvěry, půjčky, které musí daná městská část vrátit.⁸ Pro městské části, na rozdíl od obcí, není klíčovým zdrojem příjem daňový, ale hlavní složkou příjmů, jsou příjmy dotační. Výše těchto příjmů se v oblasti městských částí pohybuje kolem 80 %.

Na příjmech městské části Praha 9 se tedy nejvíce podílely přijaté transfery. Ty byly v roce 2019 plánovány ve výši 224 777 tis. Kč. Skutečné příjmy byly ve výši 339 673 tis. Kč. V roce 2020 byly plánovány, ve výši 392 768 tis. Kč, skutečné dotace činily cca 430 000 tis. Kč, což představuje podíl na celkových příjmech cca 59 %. V rámci plánu tak městská část uvažovala nad růstem 4 %.

⁸ Ochrana, F., Pavel, J. a kol. Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit, str. 25

Graf 2 - Příjmy městské části Praha 9 v roce 2020 (v tis. Kč)
Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Tyto příjmy jsou poté blíže rozvedeny v následujícím textu a jsou členěny na vlastní příjmy a transfery.

Vlastní příjmy

Vlastní příjmy městské části se skládají z příjmů daňových, nedaňových a kapitálových. Černohorský zde doplňuje, že příjmy nedaňové a daňové vytváří tzv. běžné příjmy rozpočtů místních.⁹ Daňové příjmy jsou rozebrány v následující tabulce.

	Schválený rozpočet v tisících Kč	Skutečnost v tisících Kč	Plnění rozpočtu
Poplatek ze psů	12 000	1 180,6	98,38 %
Poplatek z pobytu	1 700	112,42	6,61 %
Poplatek za užívání veřejného prostranství	12 600	11 218	89,04 %
Poplatek ze vstupného	7 500	1 675	22,34 %
Zrušené místní poplatky	--	--	--
Správní poplatky	8 358	5 343	63,96 %
Daně z majetku	55 977	60 251	107,64 %

Tabulka 3 - Daňové příjmy městské části Praha 9 v roce 2020
Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Z tabulky je patrné, že městská část získává na rozdíl od rozpočtu obcí, z daní jen nepatrnou část. Jedná se jen o poplatky, které vybírá městská část na základě své samostatné působnosti a daně z majetku. Nejvíce financí získala městská část z poplatku za užívání veřejného prostranství. Tyto poplatky hradí firmy např. za reklamní tabule umístěné na veřejné komunikaci, která je v majetku městské části či za zahrádky u restaurací atd. Z těchto

⁹ Černohorský, J., Teplý, P. Základy financí, str. 288.

poplatků v roce 2020 získala městská část 11 218 tis. Kč. Poté získala městská část finance z poplatků ze vstupného, ze psů atd. Tyto poplatky jsou vybírány na základě definovaných veřejných vyhlášek. Poté získala městská část příjmy ze správních poplatků a z daní z nemovitosti. Daň z nemovitosti je jedinou daní, která je ze 100 % směřována do rozpočtu obcí a městských částí, ve kterých se daná nemovitost nachází. Celkové daňové příjmy měly podíl na celkových příjmech cca 11 %.

Nedaňové příjmy jsou poté uvedeny v tabulce následující:

	Schválený rozpočet v tis. Kč	Skutečnost v tis. Kč	Plnění rozpočtu
Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	0	9 121	100,00 %
Příjmy z úroků a realizace finančního majetku	4 500	3 619,37	80,43 %
Přijaté sankční platby	14 950	10 432	69,78 %
Přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let	0	151	100,00 %
Ostatní nedaňové příjmy	16 635	17 041	102,44 %
Ostatní kapitálové příjmy	37 500	28 500	76,00 %

Tabulka 3 - Nedaňové příjmy městské části Praha 9 v roce 2020

Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Jak uvádí Provazníková, nedaňové příjmy jsou takové příjmy, které jsou získány z příjmů z prodeje služeb a výrobků, z prodeje majetku, který nemá investiční povahu.¹⁰ Dále uvádí Wokoun, Mates, že výši nedaňových příjmů a jejich strukturu ovlivňuje vedení samosprávných celků svými rozhodnutími a činnostmi.¹¹

Z tabulky č. 4 můžeme tedy vyzorovat, že městská část Praha 9 vykázala v první řadě přebytky organizací příspěvkových. Některé organizace této městské části vykázaly investiční přebytky ve výši 5 292 tis. Kč. V roce 2020 odvedly 3 829 tis. Kč, zbylou část odvedou příští rok. Dále vykázala městská část příjmy z úroků, které byly stanoveny ve výši úrokových sazeb Českou spořitelnou. Jednalo se o částku nižší, než byla plánována, a to 3 619 tis. Kč. Další položkou byly platby sankční od občanů a právních subjektů, které byly vybírány v případě nedodržení zákonů. Největším zdrojem těchto příjmů byl odbor dopravy, přes který byly přijaty poplatky ve výši 10 085 tis. Kč. Zde bylo dosaženo poklesu oproti schválenému rozpočtu, a to o 30 %. Důvodem bylo zrušení parkovacích zón v době pandemie viru Covid 19. V menší míře se na těchto poplatcích podílel odbor živnostenských (32,5 tis. Kč), odbor občansko-správní (169,65 tis. Kč) a odbor živnostenský (144,6 tis. Kč). Další položkou byly přijaté vratky z finančního vypořádání účelových dotací za rok 2019. Výraznější položkou poté byly ostatní nedaňové příjmy. Byly to finance z pojistných náhrad, přijaté náhrady za sociální pohřby, dobropisy plateb za minulý rok, příjmy z akcí kulturních. Výraznou část tvořily i zálohy na sociální služby občanům městské části Praha 9. Městská

¹⁰ Provazníková, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*, str. 115.

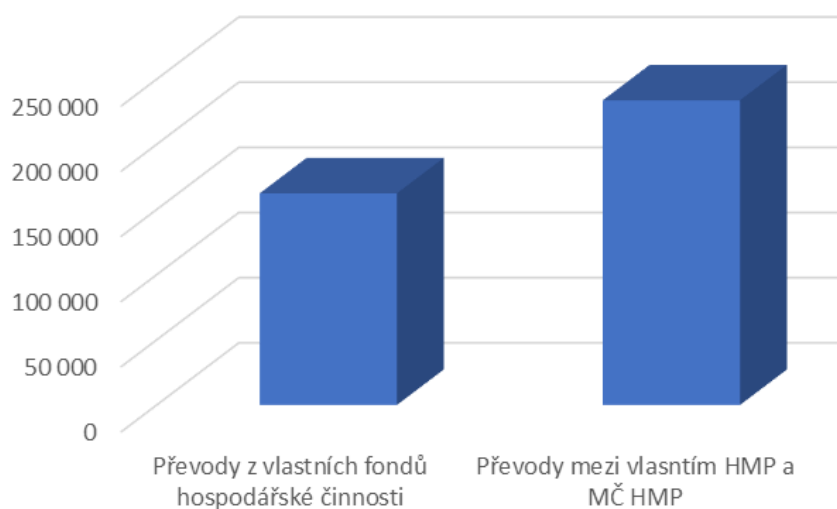
¹¹ Wokoun, R. Mates, P. Kadeřábková, J. a kol. *Základy regionálních věd a veřejné správy*, str. 221.

část uzavřela také darovací smlouvy v celkové výši darů 37 500 tis. Kč. Dary však byly nakonec nižší, a to ve výši 28 500 tis. Kč.

Přijaté transfery

Většina územních samosprávných celků na různých úrovních není většinou schopna hospodařit soběstačně. Vlastní příjmy většinou na financování výdajů nestačí. Obdobně je tomu tak i u městských částí, které by bez transfer existovat nemohly. Jak doplňuje Hrabalová, dotace jsou potřebné proto, aby naplňovaly samosprávné celky svůj cíl, aby činnosti byly prováděny v zájmu jejich občanů, a aby realizované činnosti byly prováděny v rámci stanovených standardů ze strany státu.¹² Peková tedy uvádí, že dotace mají funkci ekonomickou a finanční. Podporují nezávislost, soběstačnost rozpočtů municipálních. Bez nich by nebylo reálné hospodaření. Samotné dotace autorka popisuje jako vztahy nenávratné. Představují přerozdělování v rámci rozpočtové soustavy. Je možné je označit za projev solidarity.¹³

Tyto prostředky jsou rozděleny do dvou částí. V první řadě jsou to finanční prostředky ze státního rozpočtu, které jsou určeny na výkon státní správy. Jedná se o činnost, kterou městské části realizují dle zákona. Tyto činnosti spadají do státní správy. Jsou to tedy aktivity v oblasti školství, výkon státní správy v oblasti zdravotnictví a sociální péče atd. Tento příjem vychází ze vztahu hlavního města Prahy a státního rozpočtu České republiky. V rámci tohoto vztahu platí, že všechny městské části získají příspěvek 3 276 Kč na 100 obyvatel. Z tohoto pohledu získala městská část v roce 2020 161 286 tis. Kč, jak je uvedeno v následujícím grafu.

Graf 3 - Transfery městské části Praha 9 v roce 2020 (v tis. Kč)

Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Větší část příjmů poté tvořily převody mezi hlavním městem Praha a městskou částí. V roce 2020 získala městská část z rozpočtu hlavního města částku ve výši 193 506 tis. Kč. Jednalo se o investiční dotace na různé aktivity. Konkrétně získala Praha 9 25 000 tis. Kč na rozšíření

¹² Hrabalová, S. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí, str. 43.

¹³ Peková, J. Hospodaření a finance územní samosprávy, str. 291

kapacit ZŠ a MŠ Na Balabence. Na úpravu a rekonstrukci služebny policie získala 5 480 tis. Kč. Metro Střížkov bylo rekonstruováno proti dešťové vodě, zde získala 5 000 tis. Kč. Pro úpravu Parku Přátelství získala dotaci 13 000 tis. Kč. Poté byla postavena cyklostezka do části Hrdlořezy, a to ve dvou etapách. Na každou etapu získala Praha 9 10 000 tis. Kč. Na objekt polikliniky Prosek a její rekonstrukci získala finance z rozpočtu města ve výši 20 000 tis. Kč. Poté byly z rozpočtu města Prahy alokovány finanční prostředky, které měly charakter neinvestiční dotace. Konkrétně se jednalo o finance na aktivity protidrogové prevence ve výši 100 00 tis. Kč, na systematickou podporu výuky českého jazyka a cizího jazyka ve výši 29,14 tis. Kč. Poté získala městská část finance na rekonstrukci objektu KC Jablonecká ve výši 250 tis. Kč, na zkoušky odborné způsobilosti ve výši 160 tis. Kč, na primární prevence ve školách ve výši 63,50 tis. Kč, na akci Barevná Devítka ve výši 70,00 tis. Kč, na prevenci kriminality ve výši 108,00 tis. Kč, na akci Hurá všichni na hřiště ve výši 265 tis. Kč, na opatření COVID 19 ve výši 17 752,20 tis. Kč, na mzdové prostředky ve školství ve výši 10 813,30 tis. Kč, podíl z VHP a JTHZ ve výši 9 228 tis. Kč, na problematiku bezdomovectví ve výši 304,3 tis. Kč.

Dále získala městská část dotace na akce spolufinancované z fondů EU. Konkrétně se jednalo o finance z ERRF na projekt AgriGO4Cities ve výši 333,34 tis. Kč, z ERRF na projekt Chestnut ve výši 800,96 tis. Kč. V rámci OP zaměstnanost získala městská část finance na projekt Strategické plánování rozvoje MČ P9 ve výši 440,65 tis. Kč. V rámci OP VVV Podpora škol – Šablony pro MŠ a ZŠ obdržely dotace: MŠ Kovářská ve výši 434,04 tis. Kč, ZŠ Novoborská ve výši 3.144,94 tis. Kč. V rámci OPPPR byl navýšen rozpočet MČ Praha 9 na dotace Multikulturní šablony II pro MŠ U Nové školy ve výši 298,00 tis. Kč, pro MŠ U Nové školy ve výši 853,00 tis. Kč, pro MŠ Kovářská ve výši 926,00 tis. Kč. V rámci finančního vypořádání za rok 2019 obdržela MČ Praha 9 doplatky dotací: na ZOZ ve výši 5,27 tis. Kč, na volby do Senátu PČR ve výši 1.365,53 tis. Kč, na volby do Evropského Parlamentu ve výši 936,51 tis. Kč.

Ze státního rozpočtu poté obdržela městská část částku ve výši 40 262 tis. Kč. Jednalo se o dotace na výkon pěstounské péče ve výši 1.340,00 tis. Kč, na výkon sociální práce ve výši 1.821,61 tis. Kč, na SPOD ve výši 7.487,82 tis. Kč, na integraci cizinců ve výši 917,10 tis. Kč, volba do Senátu PČR ve výši 1.952,00 tis. Kč, pro ústav Sociální služby Praha 9 ve výši 230,2 tis. Kč, na finanční ohodnocení sociálních pracovníků 137,93 tis. Kč, na sčítání lidu, domů a bytů ve výši 29,6 tis. Kč.

Výdaje městské části Praha 9

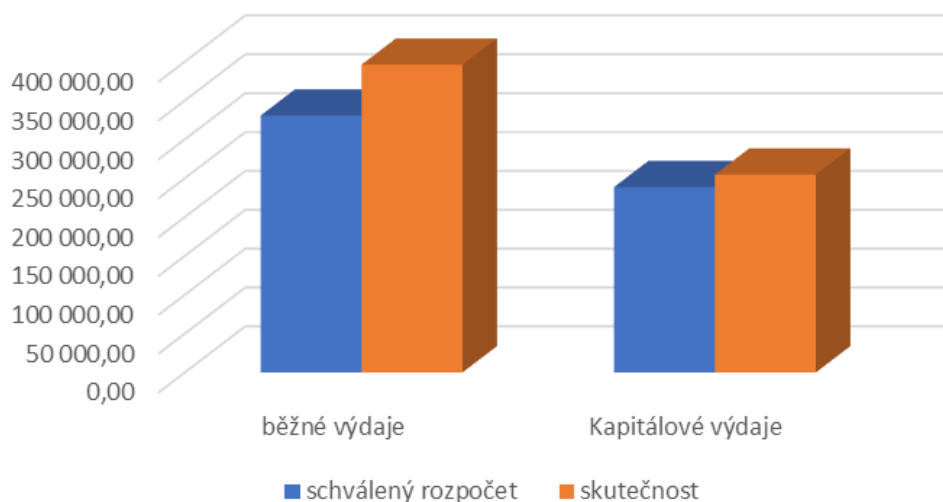
Jak uvádí Pilný, různé územní samosprávné celky realizují různé aktivity, na něž jsou směřovány nejrůznější výdaje. Tyto výdaje jsou samozřejmě v největší míře ovlivněny výší příjmů.¹⁴

I výdaje je možné, obdobně jako příjmy, různě členit. Dle Provazníkové je možné výdaje členit z pohledu ekonomického. Z tohoto pohledu se člení výdaje na kapitálové a běžné. Dále

¹⁴ Pilný, J. Veřejné finance, str. 4.

se užívá kritérium funkce veřejného sektoru. Dle tohoto kritéria se výdaje člení na výdaje stabilizační, alokační a redistribuční.¹⁵

O výdajích městské části Praha 9 hovoří, následují graf. Z něj je patrné, že běžné výdaje městské části jsou vyšší než výdaje kapitálové. Skutečné výdaje běžné byly v roce 2020 ve výši 396 036 tis. Kč a výdaje kapitálové byly ve výši 254 558 tis. Kč. V následujícím textu jsou výdaje poté blíže popsány.

Graf 4 - Výdaje městské části Praha 9 v roce 2020 (v tis. Kč)
Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Běžné výdaje

Výdaje běžné činily tedy 93,18 % rozpočtu plánovaného. Nižší výdaje o cca 7 % (28 976 tis. Kč), byly dány upraveným rozpočtem, díky nižšímu čerpání rozpočtu ve všech kapitolách, které byly dány především pandemií viru Covid 19.

Běžné výdaje popisuje Peková, jako výdaje pravidelné, opakující se.¹⁶ Tyto výdaje nemají charakter investiční. Jsou to tedy výdaje na pořízení majetku dlouhodobého, na pořízení různých věcí, na náklady osobního charakteru, neinvestiční transfery a jiné.¹⁷

Třída	Popis výdajů	Schválený rozpočet v tis. Kč	Skutečný rozpočet v tis. Kč	Plnění
01	Územní rozvoj	5 800	4 520	90,88 %
02	Infrastruktura městské části	36 885	40 577	98,44 %
03	Doprava	2 430	3 413	58,59 %
04	Školství	71 596	98 423	99,18 %
05	Zdravotnictví a sociální oblast	13 028	12 008	74,42 %
06	Kultura, sport a cestovní ruch	15 166	17 119	99,19 %
07	Prevence kriminality a bezpečnost	200	16 262	89,48 %

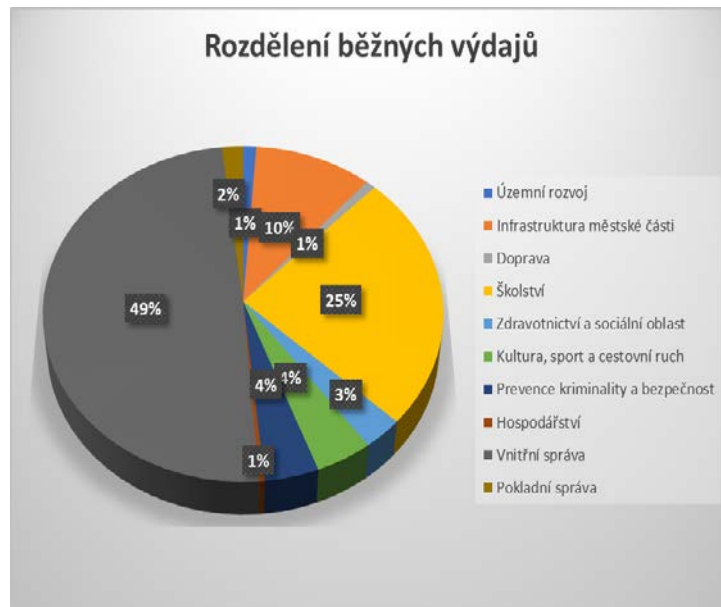
¹⁵ Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe, str. 212.

¹⁶ Peková, J. Hospodaření a finance územní samosprávy, str. 332.

¹⁷ Schneiderová, I. Rozpočtová skladba, str. 101.

08	Hospodářství	1 262	1 644	86,28 %
09	Vnitřní správa	174 098	196 123	97,61 %
10	Pokladní správa	10 060	7 285	34,84 %

Tabulka 5 - Běžné výdaje městské části Praha 9 v roce 2020
Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Graf 5 - Rozdělení výdajů městské části Praha 9 v roce 2020.
Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

Z grafu je dále patrné, že největší podíl na běžných výdajích, měly výdaje na vnitřní správu, což se odvíjí mimo jiné od počtu zaměstnanců, který činil celkem 195 pracovníků. Tyto výdaje činily cca 50 %. Poté se jednalo o výdaje na školství (25 %). Na třetím místě se umístily výdaje na infrastrukturu (10 %). Naopak nejméně finančních prostředků bylo směřováno na oblast dopravy, hospodářství a pokladní správy (cca 1 %).

Pokud se blíže poohlédneme na běžné výdaje zjistíme, že v oblasti rozvoje obce, byly v první řadě finance směřovány (2 888 tis. Kč) na studii zaměřující se na návrhy pro rozvoj území městské části, především pro zhodnocení pozemků a majetku (revitalizace ulice Drahobejlova, Hrdlořežů). Na právní služby spojené s majetkem bylo směřováno 235 tis. Kč. V rámci projektu AGORA bylo směřováno 269 tis. Kč na osobní náklady zaměstnanců, kteří jsou do projektu zapojeni. Dále bylo směřováno 596 tis. Kč na přípravu projektu z OP program životního prostředí (ZŠ Nooborská a Litvínovská – rekuperace odpadního tepla, OP Praha Pol růstu (Modernizace učeben ZŠ Novoborská, Špitálská, Na Balabence). Poté bylo směřováno 529 tis. Kč na osobní náklady, které souvisejí s projektem Strategické plánování rozvoje MČ Praha 9. Ve druhé třídě výdajů bylo směřováno mnoho financí na oblast životního prostředí, a to konkrétně 40 412 tis. Kč, tj. 98,68 % rozpočtu kapitoly 02. Tyto finance byly směřovány na nakládání s odpadem (vyspávání košů, likvidace černých skládek, sáčky pro psí exkrementy, servis šachet podzemních kontejnerů atd). Dále městská část nakoupila reklamní předměty a hry, grafické přípravky a maskota na akci Mikroklima. Na

ochranu ovzduší bylo směřováno 683 tis. Kč. Byl hrazen provoz vozidla Azura, který byl zakoupen v rámci programu snižování emisí. Ochrana přírody a zeleně byla kryta částkou 36 592 tis. Kč. Jednalo se o údržbu veřejných ploch v době zimních měsíců, odvoz odpadu, čištění chodníků, nákup rostlin, pytlů atd. Byly zakoupeny kotce pro odchytnuté psy a kočky, byla provedena deratizace, odchyt holubů. Byl doplněn městský mobiliář o betonové koše, bylo hrazeno vodné, stočné a energie a byly zakoupeny nové prvky a pískoviště na dětská hřiště. V oblasti dopravy byly realizovány aktivity, typu pronájem dopravního značení, úklid chodníku, projektové služby v přípravě zón stání Proseka a Střížkova. Další oblast byla oblast školství a kultury. Zde byly hrazeny pravidelné platby za: odvod srážkové vody z budov MŠ, za připojení ZŠ k internetu, služební telefony ředitelů škol a školek, servis vzduchotechniky, revize plynu, elektra, hromosvodů a jiné. Mimo to byly čerpány finance na zajištění havarijních oprav v MŠ (Šluknovská, Pod Krocínkou, U Vysočanského pivovaru, Veltruská a jiné). Dále byly financovány projekty: „Příběhy našich sousedů, O pohár starosty Prahy 9, Pražské poetické setkání, Předškoláček“. Poté byly hrazeny výdaje za provoz dětského dopravního hřiště. Na organizaci a podporu sportovních akcí bylo směřováno 1 330,14 tis. Kč. Tyto akce však byly ve druhé polovině zrušeny, a to díky pandemii viru Covid 19. Dále byl hrazen provoz MŠ a ZŠ, výdaje spojené s projekty spolufinancovanými z fondů EU (projekty: EU Šablony I, Šablony II, zateplení budovy A v MŠ U Vys. pivovaru, MŠ Veltruská – nástavba pavilonu H, ZŠ Špitálská – polytechnická učebna, Jazyková a polytechnická učebna ZŠ Na Balabence, projekt eDigiStars). V oblasti zdravotnictví bylo hrazeno také mnoho běžných výdajů, spojených se zdravotnictvím a sociálními službami. Jedná se např. o terénní práce s bezdomovci a osobami ohroženými ztrátou bydlení, náklady na pracovníky OSPOD a OSPP, školení a semináře zaměstnanců OS, lékařské zprávy pro potřeby OSPOD, výkon pohotovosti, případová konference, očkování zaměstnanců OSPOD a jiné. Poté Ústav Sociální služby Praha 9 obdržel na základě Rámcové smlouvy zálohy na poskytované služby občanům (8 500 tis. Kč). Z rozpočtu bylo pěstounským rodinám vyplaceno 3 730 tis. Kč. Další důležitou částí rozpočtu je protidrogová prevence (520 tis. Kč), provoz klubu Harfica, který funguje v projektu integrace romské komunity. Kapitolou šestou je kultura a cestovní ruch. Zde se Praha 9 zaměřuje na realizaci nejrůznějších kulturních akcí (vítání občánků, gratulace jubilantům, zlaté a diamantové svatby, pravidelné koncerty v Obřadní síni). Vzhledem k opatřením vydaných vládou byla však řada akcí zrušeny. Na akce, které proběhly, byly však náklady zvýšeny (náklady na dezinfekce, ostrahu). Bezpečnost je další důležitou částí rozpočtu. 181 tis. Kč bylo směřováno na krizové řízení a bezpečnost a ochranu obyvatelstva. Částkou, se kterou městská část nepočítala, byly výdaje spojené opatřeními proti pandemii viru COVID-19. Hrazeny byly ve výši cca 14 milionů Kč: ostraha před Divadlem Gong – rozdávání roušek, pronájem dvou nůžkových stanů s vybavením sloužících jako mobilní kanceláře pro zaměstnance MČ Praha 9 pro styk s klienty v období karantény na omezenou dobu - vydávání roušek a dezinfekce obyvatelům MČ Praha 9, nákup bezdotykových teploměrů, ochranných a dezinfekčních prostředků pro příspěvkové organizace MČ Praha 9, provádění dezinfekce, generátory ozonu, ochranné přepážky, testování vyšetření onemocnění COVID-19 pro zaměstnance a žáky ZŠ, mimořádné dary do Divadlu AHA, neziskové sportovní organizace podpora umělců, mimořádná dotace Poliklinice Prosek, a.s. a jiné. V osmé kapitole rozpočtu byly financovány právní služby a

znalecké posudky v částce 1 269 tis. Kč. Na úhradu pohřbů osamělých zesnulých byly proplaceny faktury celkem za 22 sociálních pohřbů (178 tis. Kč). V oblasti vnitřní správy byly čerpány finanční prostředky na platy zaměstnanců, ostatní osobní výdaje, ostatní výdaje (pracovní oděvy, ochranné pomůcky, drobný hmotný dlouhodobý majetek). Z rozpočtu byly dále hrazeny výdaje na zajištění průběhu voleb do Senátu PČR ve výši 3.334,76 tis. Kč a na přípravu sčítání lidu, domů a bytů ve výši 33,26 tis. Kč. V rámci poslední kapitoly rozpočtu byly hrazeny výdaje za správu akcí Polikliniky Prosek a jiné.

Kapitálové výdaje

Druhou klíčovou složkou výdajů, jsou vedle výdajů běžných i výdaje kapitálové, které jsou uvedeny v následující tabulce:

Třída	Popis výdajů	Schválený rozpočet v tis. Kč	Skutečný rozpočet v tis. Kč	Plnění
01	Územní rozvoj	81 486	57 393	68,21%
02	Infrastruktura městské části	22 600	41 907	93,92 %
03	Doprava	9 710	30 338	86,56 %
04	Školství	99 315	96 637	64,45 %
05	Zdravotnictví a sociální oblast	10 760	10 361	28,56 %
06	Kultura, sport a cestovní ruch	600	600	100,00%
07	Prevence kriminality a bezpečnost	3 210	6 963	95,91 %
08	Hospodářství	410	204	49,88%
09	Vnitřní správa	10 340	10 152	99,88%

Tabulka 6 - Běžné výdaje městské části Praha 9 v roce 2020

Zdroj: Praha 9, rozpočet 2020, [cit. 20.8.2021].

V rámci těchto výdajů bylo realizováno nepřeberné množství různých investičních akcí. Jejich výčet však není náplní této práce, proto jsou zde představeny jen nejdůležitější akce. V rámci územního rozvoje se jednalo o vestavbu do objektu Jablonecká a rekonstrukce budovy U Brabců. Ostatní výdaje se týkají financování investic a správy bytového fondu. V oblasti infrastruktura bylo realizováno přemostění stezky Amerika, zlepšení ovzduší a zvýšení vlhkosti, bylo zakoupeno nářadí na údržbu zeleně, revitalizace území. V oblasti doprava byla největší investice do komunikace a parkování u Polikliniky Prosek a výstavby cyklostezek. Ostatní výdaje se týkají údržby, oprav a investic pro chodníky a odstavné plochy a dopravní značení. V oblasti školství se jednalo o investice do nástaveb a přístaveb školních budov a jejich rekonstrukce. V oblasti zdravotnictví byly směřovány finance především do budov Polikliniky Prosek, a ústavu Sociální služby. V oblasti kultura byla provedena rekonstrukce osvětlení v divadle. Investice v oblasti bezpečnosti se týkaly zejména opatření proti pandemii COVID 19. Kapitálové investice v oblasti vnitřní správy se zaměřily na kamerové systémy a investice do energetických úspor.

Dále je možné uvést, že při svém hospodaření vykazala městská část jen drobné chyby, které by bylo vhodné v příštích letech zlepšit. V prvé řadě musí všechny organizace městské části splňovat podmínky inventarizace, kde byly učiněny největší problémy. Z tohoto důvodu je

možné doporučit vzdělat vedoucí pracovníky v oblasti inventarizace. Zde se jeví za vhodné realizovat vzdělávací akci v oblasti inventarizace z pohledu zákonných požadavků.

Návrhová část

V analytické části bylo zjištěno mnoho důležitých informací o hospodaření městské části Praha 9. První problém, který je zde možné zmínit, vychází z nedostatečné legislativní úpravy městských částí, coby územně správných celků. Většinou se proto řídí městské části zákonem o obcích a jinou legislativou, která se k dané problematice váže. Což je ale problematické, protože zákon o obcích městské části upravuje jen okrajově, přitom bylo zjištěno, že hospodaření městských částí má specifické postavení, na rozdíl od obcí, jak uvádí např. Ochraňa a Pavel.¹⁸ Proto by bylo vhodné upravit existující zákon. Dle mého by statutární města měla být města nad určitý počet obyvatel, která by se následně členila povinně do městských částí, kterým by se poté zákon blíže zaobíral.

Dalším problémem je zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento zákon specifikuje podmínku sestavení rozpočtového výhledu. Ten je však mnohdy vytvářen jen formálně a často se výrazně odlišuje od skutečného rozpočtu, což by mělo být dle mého nějakým způsobem sankcionováno. Na jednu stranu městská část Praha 9 provedla úpravu rozpočtu cca 160krát, což je vskutku velké číslo a dalo by se říci, že byl sestaven rozpočet spíše jen po formální stránce a nekoreloval se skutečnou situací v městské části. Na druhou stranu výše jednotlivých položek v návrhu rozpočtu relativně korelovala se skutečným rozpočtem. Je tak možné uvést, že zastupitelstvo tvoří relativně vhodnou koncepční politiku v oblastech své působnosti. Změny, které byly v rozpočtu učiněny, byly ve velké míře dány také neočekávanou situací s pandemií viru Covid 19. Při sestavování rozpočtu užívala městská část přírůstkovou metodu. Tato metoda však je dle Provazníkové problematická v tom, že je závislá na politickém složení vedení městské části. Rozpočet a jeho zdroje se sestavují s ohledem na minulé období, nezohledňují se tak příliš současné potřeby. Pro zlepšení je možné užít dle Provazníkové např. metodu rozpočtování dle výsledku, což umožňuje posouzení toho, zda bylo prostřednictvím výdajů dosaženo žádoucích účinků a cílů.¹⁹

Problematické je, že při sestavování rozpočtu městská část nevychází ze strategického plánování. Městská část sice získala dotaci od Evropské unie na oblast strategického plánování, ale stále není žádný plán této městské části vytvořen, což je chybou. Přitom strategické řízení je dle Půčka nejvhodnějším způsobem, jak efektivně vést veřejnou správu. Jen při strategickém řízení obcí a městských částí budou použity veřejné prostředky vhodně.²⁰ Rektorčík a kol., zde uvádí, že při strategickém řízení dochází k naplňování představ, které orgány obce definovaly v rámci strategického plánu. Je to tedy implementace, vyhodnocení, úprava činností, akcí a to tak, aby došlo k definovanému cíli a vizi obce.²¹ Strategické řízení

¹⁸ Ochraňa, F., Pavel, J. a kol. Veřejný sektor a veřejné finance, str. 25

¹⁹ Provazníková, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe, str. 49

²⁰ Půček, M. Udržitelné finanční řízení obcí a regionů, str. 22

²¹ Rektorčík, J., Šelešovský, J. a kol. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací, str. 80

by tedy mělo navazovat na strategický plán, který by měl obsahovat tyto části: analýzu, syntézu, prognózu.²²

Tato městská část tedy nemá nikde vytipovány problémová a slabá místa, která by se měla řešit a pro která by mělo být v rozpočtu vytyčeno místo.

Problémovými oblastmi v této městské části jsou především nekomfortní životní prostředí, především externality z dopravy. Jde o ovzduší, hluk, prach a prachové částice, zplodiny. Do konce minulého tisíciletí se vina svalovala především na dřívější průmyslové podniky typu ČKD. Nyní si za to můžeme především sami, díky velké koncentraci automobilové dopravy v lokalitě. Městskou část obepínají z 3 stran velké dopravní tepny. Ulice Kbelská supluje u hranice s městskou částí Letňany vnější dopravní okruh, v oblasti přelomu Vysočan a Hloubětína neexistující část vnitřního dopravního okruhu. Ulice Cínovecká je ve skutečnosti městský úsek dálnice D8 (směr sever – Ústí nad Labem, Dresden). Ulice Čuprova a Spojovací jsou úseky vnitřního dopravního okruhu Prahy a ulice Prosecká, Českomoravská, Vysočanská jsou radiály mezi vnitřním a vnějším okruhem. Pilotním náznakem budoucího vývoje je dlouhodobé zklidnění dopravy na ulici Sokolovská. To byla ještě před 20 lety, hlavní dopravní tepna východním směrem z Prahy. Nyní zajišťuje režim jako místní komunikace s možností zaparkovat, tramvajová trať je zklidněna travnatými pásy, zastávky MHD patřičně rozšířeny, doprava zpomalena a pro tranzitní dopravu je silně neatraktivní. Parkování jako ve většině velkoměsta je problém. V oblasti Proseka je extrémní dlouhodobý problém, který byl sice částečně zmenšen zavedením parkovacích zón, ale pořád je to atraktivní lokalita pro občany Středočeského kraje, dojíždějících do Prahy za prací, pro odstavení motorového vozidla a další pokračování pomocí MHD. Vytvořením záchytného parkoviště na začátku Prahy 9 je sice možné, ale opět mnoho situací neřeší. V lokacích, kde by byla vhodná místa je pomalý přestup na MHD a z hlediska budoucnosti je toto i neperspektivní (přechod na elektro mobilitu, sdílená doprava). Pozitivním řešením v tomto směru, z hlediska rychlé možnosti realizace, je plánovaná elektrifikace v současnosti autobusových linek, kde v kopcovitých úsecích budou v režimu parciálního trolejbusu a zbytek trasy pojedou na baterie. Cílem bylo zapojit do tohoto režimu i okolní vesnice směrem Brandýs nad Labem. Zdejší občané tento projekt absolutně nepochopili a dokonce dělali několik kampaní proti tomu, že žádné „dráty“ v obcích nechtějí. Přitom přechod na elektro mobilitu je jeden z důležitých prvků, jak řešit plán Fit for 55, kde se zavazujeme do roku 2030, snížit emise CO₂ o 55%.²³ Dopravní podnik proto podporuje elektrifikaci alespoň páteřních transversálních bus linek, které Prahu 9 ve značné frekvenci protínají, jejichž náhrada tramvajovou tratí je z důvodu značných stoupání fyzikálně nemožná a výstavba okružní trasy metra, který má křížovat stávající linky Ba C, je nyní zpožděna o minimálně 20 let.

Zásadní dluh v kolejové dopravě je kromě metra i v železnici. Hlavní trat Praha – Hradec Králové, která vede městskou částí Praha 9, právě podléhá modernizaci. Jenže zadavatelem modernizace je Správa železnic, jenž pro danou rekonstrukci a inovaci použila pravidlo

²² Labounková, V., Půček, M., Rohrerová, L. Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů, str. 22-24.

²³ STANĚK, P. – HOŠOFF, B. – VRBA, Z. – PAUHOFOVÁ, I. 2021. *Příroda – společnost – technologie. Možné scénáře budoucnosti.*

„nikdy se to tak nedělalo“. Trať vylepšuje v parametrech 19-20 století a to jak z hlediska rychlosti, tak z hlediska kapacity. Takže hlavní úsek zůstává dvojkolejný, popř po odbočku směr Praha - Satalice tříkolejný. Přitom nebyl problém za minimální nárůst ceny a téměř minimální zábor cizích pozemků, rovnou stavět jako čtyřkolejná kapacitní železnice. Stačil posun všech stávajících kolejí o cca 1 m. Což v momentě, kdy z původní tratě postupně nezůstává vůbec nic a mění se úplně vše (trolejové vedení, zabezpečovací systém, kolejový svršek i spodek, všechny mosty, nadjezdy) je jen plýtváním investice. V kritickém místě, tj výjezd z nádraží Praha Vysočany, vedou čtyři koleje a jedna z nich je po 500 m ukončena, je neskutečným plýtváním zdroji, protože další případná přestavba bude znamenat téměř vše udělat znovu a to se v nejbližších 20 letech nedá očekávat. Okolní velká výstavba staví kolem trati protihlukové stěny a valy a toto celé předělávat bude po osídlení dříve průmyslové zóny opravdu komplikované, či spíše nemožné. Zároveň se na danou trať ale plánuje navýšení množství vlakových spojů. Není množné použít trapný scénář rekonstrukce trati Hamburk – Hannover, kde přestavba z dvoukolejné na tříkolejnou trať stála desítky miliard EUR a přitom kapacita trati narostla o pouhých 13 vlaků za hodinu (čtyřkolejná by měla nárůst o 40 vlaků). Druhé kritické místo na železnici, jenž leží na území Prahy 9 a má lokální i celonárodní význam, je plánovaná výstavba mimoúrovňového přesmyku nádraží Praha Libeň. Jde o to, že v tomto nádraží se kříží směr tratí Praha hlavní nádraží / Masarykovo nádraží se směrem z jedné strany z nádraží Holešovice a Vysočany a na druhou stranu směr Malešice. Proč je to tak důležité? Toto křížení probíhá nyní klasicky přes zhlaví a přes všechny výhybky obou mezinárodních koridorů. Což znamená, že když jede vlak z Vysočan/Holešovic kamkoliv na východ či tangenciálně do Malešic, nemůže projíždět žádný vlak ve směru centrum, nebo na opačné straně směr Kolín. Vlak není auto, potřebuje na průjezd tímto zhlavím minimálně 2, reálně 4 minuty. Tento časový úsek není možné projíždět velkokapacitními osobními vlaky (CityElefant řady 471 v 6 vozové soupravě má kapacitu cca 700 cestujících) či všemi mezinárodními rychlíkovými a expresními spoji. Zároveň je blokována tranzitní nákladní doprava, která převážně jede na trase z Německa do Prahy Uhříněves, právě přes Praha Libeň přes toto kompletní zhlaví. K tomu je zavedena první městská tangenciální linka (částečně suplující neexistující okružní trasu metra linky E) na úseku Roztoky u Prahy – Praha Holešovice – Praha Libeň – Praha Malešice. Prozatím jezdí jen 1-2x za hodinu, ideálně by byl pro cestující vhodný časový interval 15 (10) minut. Jenže bez přesmyku, když započteme v 30 minutovém intervalu, máme cca 20 % z hodiny zablokovaný mezinárodní koridor, kudy projedou desítky vlaků za hodinu. Pokud bychom zavedli 15 minutový časový interval, v souladu s tím, že trať na území Prahy 9 z Praha Libeň směr Praha Malešice je jednokolejná, tak nejen, že neprojde přes den jediný nákladní vlak (s kontejnery z přístavů z Německa a Holandska) do kontejnerového terminálu v Praze (městská část Praha Uhříněves), tak ještě dramaticky omezíme kapacitu mezinárodního koridoru. Jenže do roku 2030 jsme se v rámci Bílé knihy o dopravě zavázali, že zvětšíme podíl v přepravě nákladů na železnici ze stávajícího 7% podílu na 30%. Jak? Když během dne projede maximálně 1 nákladní vlak s kontejnery (vlak 740 m, nahradí cca 80-100 kamionů na silnici) a jen výstavbou této spojky bychom mohli navýšit kapacitu na cca 10-15 projíždějících nákladních vlaků, které jsou právě na tlak obyvatelstva vybaveny odhlučněnými krytými podvozky (podstatně méně hlučné než osobní automobil), k tomu zkrácení intervalu tangenciálních vlakových linek na 15, možná i

7,5 minuty = značné zatriaktivnení pro cestující = odhad poklesu provozu aut o cca 5 000 projíždějících aut za den v tomto směru. Rovnou se nabízí zavedení ještě další tangenciální linky ve směru (Praha Čakovice/Horní Počernice – Praha Vysočany – Praha Hostivař Uhřetěves). Do vlaku se bez problémů vezme jízdní kolo, koloběžka či další jednostopé prostředky, jenž řeší problém „poslední míle“. Toto vše je možné, když se postaví doplněním stávající infrastruktury, což je zmíněné mimoúrovňové křížení těchto tratí, v jehož hlavní roli je Praha 9 z hlediska schvalování, nikoliv z hlediska investic. Ale Praha 9 by z nich mohla v případě jejího souhlasu poměrně značně profitovat.

Stárnutí obyvatelstva je problém, na který není v současné době kladen velký důraz, ale je nutné začít již tuto oblast řešit. Z hlediska větších investic jde o vybudování dalšího domu pro seniory a domu s pečovatelskou službou. Zároveň se nabízí využití sociálních služeb na bázi mobilní docházky k daným občanům. Lokalita Prahy 9 má několik vývojových etap postupné výstavby jednotlivých sídlišť a to od prvorepublikových, přes výstavbu panelových konceptů během socialismu až po v posledních desetiletích moderní výstavbu celých čtvrtí na území bývalých továren ČKD. Současná moderní výstavba je převážně bezbariérová, takže jak pro rodiče s dětmi (kočárky), tak pro stárnoucí obyvatelstvo poměrně komfortně dostupná, leč v současných cenách bytů extrémně drahá a to jak nájemní, tak ke koupi. Jen za rok 2021 nastaly cenové skoky, kdy na začátku roku 1 m² výstavby nových bytů atakoval cenu 4 000 EUR za m². Na konci roku 2021 je na hladině 6 000 EUR za m². Toto je zmiňováno jen z důvodu, že implementace sociálních služeb na bázi mobilních stacionářů do moderní výstavby je možná, ale do starších konceptů domů (panelové = malé výtahy, většinou nutnost složit invalidní vozík, stará cihlová výstavba = většinou bez výtahů) je značně komplikovaná. Toto vše už prověřila současná pandemická situace, kdy za poslední 2 roky při nutnosti poskytovat sociální služby na mobilní bázi v různých místech bydlení docházelo k podnětným situacím, jenž mnohdy ani nebyly řešitelné. Proto je nutné využít všech dotačních programů nabízených v období 2021 - 2027, souvisejících především s energetickou úsporností budov, snížením emisí a zároveň souběžně s tímto řešit výše nastíněný problém dostupnosti stávajících domů i při snížené pohyblivosti obyvatelstva. S tím souvisí a bude souviset problém chybějících sociálních pracovníků, což by mohlo být řešitelné na bázi robotizace.²⁴ Jenže nasadit robota na pomoc s dopravou, logistikou, základními potřebami, hygienou není tak velký problém do bezbariérové výstavby. Ale do starých bariérových bytů to je mnohonásobně dražší.

Další problémovou oblastí je malé využití pro děti a nárůst problémového chování dětí. Zde je možné tedy doporučit zaměřit se na poradenskou činnost pro mládež a zájmové kroužky pro děti a mládež. Je zde opět prostor pro využití všech možných i nemožných prostor, které jsou městské části k nepotřebě i za cenu většího subvencování ze strany městské části. Problém těchto mimoškolních aktivit je nejčastěji skryt v pojmu „nikdo to nechce dělat“. Jenže když už se najdou nadšenci, kteří jsou ochotni vézt sportovní, tvořivé či další kroužky pro děti a mládež, naráží se na bariéru finanční nedostupnosti prostor, ve kterých se konají, kapacitní možnosti prostor, ekonomickou a sociální bariéru pro rodiče dětí a v neposlední řadě

²⁴ VRBA Z., VZTAH TY A JÁ V POPULACI ZA POSLEDNÍCH 110 LET, Humanitné a spoločenské vedy v pregraduálnom vzdelávaní 1, Z-F LIINGUA, Bratislava, 2020, ISBN: 978-80-8177-080-7

komplikovanou logistiku pro zapojení dětí. Zde je možnou inspirací čerpání ze všech aktivit z projektů Nakopni Prahu. Zdaleka není třeba realizovat jen vítězné návrhy, naopak ty návrhy, které by jinak zapadly pod stůl z nižších soutěžních příček, jsou příležitostmi, které může městská část využít a to s vynaložením minimálních nákladů, ale velkého viditelného přínosu.

Ty problémy by mělo vedení městské části začít řešit ve strategickém plánu stanovit si v těchto oblastech cíle, akční plán a na to poté navázat rozpočet. Ke každé problémové oblasti budou definovány dílčí podprogramy a cíle. Na závěr každého roku je nutné hodnotit naplnění cíle dle definovaných kvalitativních a kvantitativních kritérií. To by mělo být uvedeno v programovém plánu, který bude definovat výstupy a plnění cílů v daném roce. Na což bude navazovat návrh rozpočtu na další rok. V realizovaném rozpočtovém období musí vedení městské části dohlížet na plnění programu. V případě změny situace, musí být přehodnocen.

V poslední řadě je problémem pokles cestovního ruchu, kvůli pandemii viru Covid 19. Díky tomu také městská část přichází o značné finanční prostředky do rozpočtu. Zde je nutné se zaměřit na lepší propagaci městské části ve spojitosti s tím, jak je bezpečnost návštěvníků zajišťována.

Na druhou stranu není možné uvést, že si zastupitelstvo městské části Praha 9 neuvědomuje důležitosti svých voličů. Právě naopak se snaží vytvořit takové prostředí, které je atraktivní pro obyvatele a v němž chtějí trávit svůj volný čas a uspokojovat své potřeby, jak bylo zjištěno v analytické části. Zastupitelstvo je samozřejmě omezeno svým rozpočtem. Bylo zjištěno, že zastupitelstvo nerealizovalo nikterak rozsáhlé projekty. Spíše volilo projekty menšího charakteru, které nezvýší zadluženost Prahy 9, alelepší prostředí městské části. Hospodaření Prahy 9 je velmi dobré. Tato městská část měla dostatek finančních prostředků na financování a krytí výdajů. Na většinu akcí získala relativně mnoho dotací. Nebyla ve ztrátě a nemusela se zadlužovat v podobě úvěrů, což je možné hodnotit kladně. Do budoucna však lze předpokládat, že bude docházet k poklesu dotací ze strany Evropské unie. Což je problém, protože městská část nemá příliš velkou možnost ovlivnit příjmy, neboť daňové příjmy jsou obcím a městským částem dány dle rozpočtového určení daní. Proto se zde nabízí možnost zvýšit výši místních poplatků a koeficient pro daň z nemovitostí. I když je to relativně nepopulární čin v očích voličů. Zde je možné uvést také to, že časté legislativní změny v oblasti sdílených daní mnohdy stěžují plánování rozpočtového výhledu, jako se tomu stalo např. v roce 2021, kdy byl upraven výpočet daně z příjmu fyzických osob, čímž města a obce přišly o část svých příjmů²⁵. Zde je nutné uvést, že by zákonodárci naší země neměly realizovat tak časté změny, nebo je dostatečně dopředu avizovat. Proto v příštím roce není možné také realizovat velké investice, spíše menší investiční výdaje. S výraznými investičními akcemi není možné počítat, právě kvůli poklesu příjmů a nárůstem výdajů na ochranu obyvatel.

²⁵ Deník obce, [cit. 20.8.2021]

Závěr

Cílem bylo provést analýzu hospodaření a rozpočtování městské části Praha 9 v roce 2020, s porovnáním s rokem 2019 a definovat návrhy v této oblasti. Tento cíl byl v práci naplněn.

Práce byla rozdělena do dvou částí. V analytické části došlo k analýze příjmové a výdajové strany rozpočtu. Bylo zjištěno, že se skutečný rozpočet od rozpočtu plánovaného lišil a byl upraven téměř 160krát v roce 2020, což bylo dáno dle zastupitelů ve velké míře pandemií viru. Na příjmech městské části Praha 9 se nejvíce podílely přijaté transfery, ve výši 59 %. Na výdajích měly největší vliv výdaje běžné, a to výdaje na vnitřní správu, na školství a na infrastrukturu.

Druhou částí byla část návrhová, kde byly specifikovány možná zlepšení současného stavu, jako je např. zavedení strategického řízení, strategického plánování této městské části. Byly zde také vytyčeny problémové oblasti, které se v městské části nacházejí. Jsou zde nastíněny řešení z hlediska ekologického, dopravního, zvýšení životního komfortu, péče o sociálně slabší segmenty populace, podporu seniorů a rodin s dětmi.

*Tento článek odporučal na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
PhDr. Dana Strachotová, PhD.*

Použitá literatúra

1. Černohorský, J., Teplý, P. Základy financí. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 80-247-3669-3.
2. Hrabalová, S. Teorie a praxe rozvoje měst a obcí. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3356-8.
3. Kopecký, M., Průcha, P., Havlan, P., Janeček, J. Zákon o obcích. Praha: Wolters Kluwer. 2015.
4. Ochrana, F., Pavel, J. a kol. Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 80-247-3228-2.
5. Provaníková, R. Financování měst, obcí a regionů. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 80-247-5921-7.
6. Peková, J. Hospodaření a finance územní samosprávy. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
7. Pilný, J., Veřejné finance II. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-719-4869-8.
8. Půček, M. Udržitelné finanční řízení obcí a regionů. Praha: NSZM, 2015.
9. Rektorčík, J., Šelešovský, J. a kol. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2126-8.
10. STANĚK, P. – HOŠOFF, B. – VRBA, Z. – PAUHOFOVÁ, I. 2021. *Príroda – spoločnosť – technológia. Možné scenáre budúcnosti*. 1. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021, ISBN 978-80-571-0372-1
11. Schneiderová, I. Rozpočtová skladba. Praha: Acha, 2020. ISBN 80-9054-209-9.
12. VRBA Z., VZTAH TY A JÁ V POPULACI ZA POSLEDNÍCH 110 LET, Humanitné a spoločenské vedy v pregraduálnom vzdelávaní 1, Z-F LIINGUA, Bratislava, 2020, ISBN: 978-80-8177-080-7
13. Wokoun, R. Mates, P. Kadeřábková, J. a kol. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 80-7380-304-9.
14. Skála, V., Multi-level governance z pohledu obcí. [cit. 20.8.2021]. Dostupné z URL: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6770691>
15. Městské části Praha, [cit. 20.8.2021]. Dostupné z URL: <https://www.mapa-prahy.com/mestske-casti-prahy>
16. Praha 9, [cit. 20.8.2021]. Dostupné z URL: <https://praha9.cz/informace-o-uzemi-mc-praha-9-a-hl-m-praha>

17. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, [cit. 20.8.2021]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#cast1>
18. Praha 9: rozpočet 2019 a 2020, [cit. 20.8.2021]. Dostupné z URL: <https://praha9.cz/urad-a-samosprava/povinne-informace/rozpocet>
19. Deník obce, [cit. 20.8.2021]. Dostupné z URL: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6805976>